

PRELUDI D'INTENCIONS

Setze anys signifiquen una bona edat per començar a escalar. D'entrada, en aquesta edat no hi ha demanda física ni psicològica a la qual el cos no respongui. Per altra banda, és l'edat idònia per no tenir ni idea del que es vol o, contràriament, per ser absorbit per una passió visceral que no deixaràs en tota la vida. En el meu cas, va aparèixer i es va instaurar la inquietud per l'escalada i, de moment, no tan sols és cert que no m'ha abandonat sinó que també m'ha dirigit el ritme de vida.

El desig constant i fervorós d'escalada, d'alpinisme i de moltes activitats relacionades amb la muntanya en general m'han provocat, al mateix temps, un interès secundari i paral·lel que encomana a anar sempre una mica més enllà en els coneixements del món de les altures. Amb el pas dels anys, he anat engendrant la curiositat per saber què hi ha darrere de les ascensions que ens produeixen aquella satisfacció tan inexplicable, i de conèixer la història que s'amaga al seu voltant. Aquests són els sentiments que sorgeixen amb el temps, més enllà del gaudi físic que experimentem en cada escalada. Quines van ser les causes que van fer que aquella via d'escalada arribés a existir en un moment donat? Com i per qui van ser creats aquells itineraris en els quals tant hem somniat, i tanta felicitat o tant de sofriment ens han atorgat? La coneixença de nous companys de muntanya, les converses de refugi amb altres escaladors i la lectura de llibres de muntanya ens responen aquestes preguntes... i ens en creen de noves. Així fem que els deliris de muntanya s'autoalimentin permanentment.

Ben mirat, i analitzat des d'un punt de vista filosòfic, les grans línies d'escalada no es deuen a cap intervenció humana: han estat allí des de sempre fruit de la creació de la pròpia natura. L'únic que han fet els escaladors ha estat descobrir-les i recórrer-

les uns abans que uns altres. La bellesa de l'ascensió és innata al medi natural de la muntanya, l'acció de l'escalador no hi té res a veure, simplement respon a l'afany humà de curiositat i descoberta. El mèrit de l'escalador, pel que fa a les grans ascensions, ha estat posar-les de manifest en el que ell ha considerat el millor dels estils. Així va néixer la vocació per inaugurar vies d'escalada a les muntanyes i parets.

D'una manera similar als exploradors que en temps pretèrits s'endinsaven en territoris hostils, l'*aperturisme* s'ha manifestat en tots aquells escaladors que en algun moment s'han sentit atrets per l'excitació d'enfrontar-se a allò desconegut. Ha estat la tria d'aquells que han preferit sentir el desconcertant plaer de la incertesa i l'ansietat davant d'una retirada impossible, abans que la seguretat de transitar per un camí conegut. I ha significat un motiu més per experimentar la sensació del risc i de l'aventura sense maquillatges en la muntanya. No són pas majoria, els escaladors que s'han dedicat a la tasca d'obrir vies. Com sempre, tot allò que requereix un esforç suplementari no és devoció de les majories. Els primers són els que ho van tenir més fàcil, pel simple fet que anar a escalar quasi bé volia dir anar a obrir. Els que van anar venint després ho van tenir més difícil, simplement perquè pels llocs aparentment fàcils ja hi havien pujat els primers. I els darrers... els darrers hauran hagut de fer molts quilòmetres, o bé han hagut d'imaginar més que no pas descobrir. I quina imaginació que tenen alguns!

Cada època ha tingut la seva saga d'escaladors *aperturistes*, cada saga els seus conceptes determinats a l'hora de plantejar-se una primera ascensió. Com a escalador actiu, que em considero de ment neguitosa i interessat en diversos temes de muntanya, l'*aperturisme* ha estat un dels aspectes que més m'ha captivat. Des del primer moment em van merèixer admiració, consideració i respecte aquells personatges que havien donat forma al que serien les grans clàssiques, el tipus d'itineraris que més m'atrauen l'atenció. Aquelles línies que s'intueixen fàcilment

en observar una paret, aquelles que es poden endevinar sense haver vist abans el dibuix panoràmic amb les vies marcades, aquelles que en algun moment o altre havien d'acabar sent recorregudes per algú i de les quals ja es parlava, mentre això no passava, referint-s'hi com «els últims grans problemes». Els autors d'aquestes vies són els que m'han inspirat, en gran part, la voluntat de voler saber sobre història i personatges de muntanya.

Degut a aquestes marcades preferències, la gran majoria de vies que per a mi han estat grans referents tenen ja, com a mínim, un quart de segle d'existència. Els meus criteris de selecció i la meua concepció decididament clàssica de l'escalada em van portar a pensar, quan vaig començar a escalar a finals dels vuitanta, que ja estava tot obert. La meua sorpresa va ser veure com se seguien obrint vies, no tan sols en indrets nous sinó també en les parets famoses de tota la vida. Se'm trencaven els esquemes. Eren ben poques, i de fet ho segueixen sent, les vies noves que em despertaven la curiositat de cara a una possible repetició. I tot i així, l'espai de les revistes dedicat a les vies noves era el primer que fullejava. La tafaeria per saber què carai obria el personal em superava. Al final he acabat pensant que potser els *aperturistes* de fa trenta anys també creien que en aquell moment ja estava tot obert. I, després de tot, jo mateix he anat obrint algunes vies que potser també són sobrees per a molta gent. Serveixi d'autocrítica aquest comentari. Però, molt a pesar meu, i després d'haver anat veient l'orientació que ha adquirit gran part de l'*aperturisme* en els darrers temps, em resta la percepció personal que aquest està basat en la pura ocupació de l'espai lliure, encara que sigui un espai mancat de seducció. I aquest fet em porta a pensar que els escaladors, igual que qualsevol altre actor o espectador dels afers de la vida, posseïm també aquest insuportable instint de voler perdurar en la història pels nostres actes. Em costa deixar de qualificar el fenomen de la meua època com a «*aperturisme* de consum».

Així doncs, l'època en la qual jo m'he format i he evolucionat com a escalador i alpinista també ha tingut la seva generació d'*aperturistes*, una generació captivada per les mateixes inquietuds i motivacions que totes les precedents, però amb un espai d'actuació totalment diferent. Una generació que, amb molts referents a la mà, ha fet el que ha pogut tenint en compte el panorama que s'ha trobat. Per molt que no hagi estat aquest el temps de les gestes alpines ni dels mites immortals que em fascinen, ha estat el meu, i també m'ha interessat prou per voler-ne saber algunes coses. Això és el que he intentat reproduir en aquest recull de «biografies», si és que se'n pot dir així, d'escaladors *aperturistes*.

L'activitat essencial d'aquesta generació estaria compresa, més o menys, entre la darrera dècada del segle xx i la primera del xxi. Aquest espai temporal és el primer condicionant que em vaig marcar el primer cop que vaig fer una repassada mental dels personatges que més clarament podrien identificar-se com a representants d'aquesta generació, independentment de l'edat que tinguessin. El segon va ser que es poguessin encasellar en un mateix origen català, pel simple fet de poder acotar considerablement les opcions i perquè són els que tinc més a l'abast. I el tercer era que el seu perfil fos irrevocablement *aperturista*, independentment del tipus d'escalada que practiquessin. Aquest últim és el condicionant pel qual molta gent trobarà a faltar alguns *aperturistes* constants i prolífics que, encara que aportadors d'incomptables vies d'escalada, em queda el dubte de si no hauran estat més aviat equipadors que no pas *aperturistes*. I el que tenia clar des de bon començament era que el terme *aperturista* havia de fer honor al seu significat real, és a dir, a aquell que obre des de baix. Aquesta condició híbrida no fa sinó engrandir la seva més que elogiada faceta creativa entesa com un tot, però s'allunya de la significació purista que jo he perseguit a l'hora de valorar estrictament el concepte d'*aperturisme*. Tanmateix, entenc i accepto per endavant totes

les crítiques possibles en aquest sentit. Després d'aquestes tres premisses bàsiques, tota la resta de criteris selectius hauran estat personals, relatius, discutibles, i probablement injustos i erronis en molts casos. No trobaríem mai una selecció a gust de tothom en la qual no hi sobrés ni hi faltés ningú. Jo mateix m'ho he rumiat fins a l'extenuació abans de deixar una llista tancada.

Un altre dels problemes principals ha estat saber excloure d'aquesta llista molts personatges que s'hi haurien pogut incloure inicialment atenent-nos al lapse de temps marcat. Se m'acuden noms com Josep Maria Alsina, Josep Enric Castellnou, Enric Camacho o el Luichy, que han signat moltes primeres ascensions en aquestes dues dècades. Però penso que estarien més ben catalogats en una generació immediatament anterior en la qual els podríem adjudicar moltes vies representatives dels anys vuitanta. El mateix es podria dir de gent inescapable com Fredi Parera, Antonio Garcia Picazo, Joan Jover o Remi Brescó, provinents d'una saga encara una mica més pretèrita que ha continuat enarborant el seu estendard fins al canvi de segle. Inclús el ja patriarcal Josep Manel Anglada ens ha ofert algunes lliçons de bones maneres durant els anys noranta al costat d'Armand Ballart. I què dir de l'incombustible Armand, l'escalador que s'haurà d'acabar qualificant sense cap mena de dubte com l'*aperturista* de tots els temps. I qui millor que ell per fer el pròleg d'aquest llibre. Tots aquests han estat, i segueixen sent, escaladors venerats per la generació a la qual em refereixo, i al mateix temps envejats sanament per haver tingut la sort de disposar d'unes possibilitats irrepetibles durant els seus anys de glòria. Això és el que ens passa per haver nascut massa tard.

També trobaríem altres figures que han començat a despuntar en l'extrem oposat, just a partir dels primers anys de la nova centúria. Estic segur que cada cop ens familiaritzarem més amb nous referents com Guillem i Ferran Ullastre, Oriol Baró

o Gerber Cucurell, *aperturistes* que segurament marcaran les pautes de la propera generació. Precisament per això tampoc apareixen en aquesta selecció.

Crec sincerament, i ho torno a dir des de la meua opinió modesta i personal, que si bé podem trobar a faltar molts *aperturistes*, tots els que hi ha en aquest recull mereixen ser-hi. Cadascun destaca per alguna cosa o té algun tret distintiu, ja sigui l'estil que ha triat, l'àmbit on s'ha manifestat, el nivell que ha aconseguit o el que sigui. Les seves actuacions podran ser o no del nostre gust, les podrem alabar o les podrem criticar —jo mateix reconec que no congenio amb la visió *aperturista* d'alguns—, però la seva tasca com a *aperturistes* és indiscutible. Tot i això, el seu currículum no és el puntal en què m'he recolzat per parlar d'ells. La idea no ha estat saber què han fet sinó com i per què ho han fet, i què pensaven o què sentien quan ho feien. No he buscat un informe tècnic de les seves vies —per això només caldria consultar les guies—; simplement he volgut saber coses de la seva vida d'escaladors i parlar d'ells. Això és el que he pretès i el que he intentat. El que realment m'ha sortit ho haurà de valorar qui ho llegeixi. És per això que no sé si anomenar *biografies*, *perfils*, *aproximacions*, *dissertacions empíriques* o *anades d'olla d'un escalador tarat* el que he escrit sobre ells.

Sigui com sigui, jo em vaig sentir satisfet de conèixer-los i m'ho he passat bé escrivint sobre ells. Amb això en tinc prou.